

Reakce k článku „Mýtus Čermák“ ve zpravodaji s. p. Povodí Odry o variantách protipovodňové ochrany na horní Opavě

Ve své reakci na článek ve zpravodaji jsem se dopisem ze dne 18. května 2018 adresovaným s. p. Povodí Odry ohrazoval proti nedoloženým tvrzením Ing. Březiny, kterými se snažil zdůvodnit, proč bylo zamítnuto naše řešení se zkapacitňováním koryta - alternativa ke stavbě přehrady Nové Heřminovy . Dne 2. července 2018 jsem od Povodí Odry obdržel odpověď, na kterou tímto reaguji.

Povodí Odry má pravdu, citát o neobjektivním hodnocení variant se netýkal studie Prof. Broži, ale dílčí ekologické studie. To však nic nemění na skutečnosti, že varianta zkapacitnění koryta byla vyřazena v roce 2006 na základě hodnocení studie Prof. Broži a kol., které nemělo seriózní sociální, ekologické podklady a nemělo výpočty ekonomické efektivity. Varianty hodnotili pouze vodohospodáři subjektivně povrchními úvahami.

V odpovědi se Povodí Odry vyhýbá zveřejnění výpočtu ekonomické efektivity malé přehrady (pokud existuje), která je rozhodujícím kritériem při posuzování investic (Metodika MZe). Ekonomická efektivity se vyjadřuje výhradně v penězích. Na ekonomicky nevyčíslitelné účinky se pamatuje při stanovení tzv. sociální diskontní sazby, která je ve vodním hospodářství velmi nízká 3%. Není správná výhrada Povodí Odry, že finančně vyjádřené povodňové škody pomíjí mimoekonomické následky povodní. Proto znovu tvrdím, že vzhledem k uváděným nákladům, přínosům a s diskontní sazbou 3%, je projekt s přehradou vysoce neefektivní.

Tvrzení Povodí Odry, že úprava řeky Opavy je dražší než samotná přehrada je klamavé. Opomíjí náklady, které přehrada vyvolává. I přeložka silnice I/45 je financovaná ze státních prostředků. Při započtení vyvolaných investic je přehrada dražší o víc než jednu mld. Kč (náklady z prezentace Povodí Odry 24.5.2018).

Povodí Odry trvá na chybné tezi, že zkapacitňování koryta v obcích bez přehrady je nepřijatelné, neboť zrychluje povodně. Podepírá ji argumentací, že zkapacitňování koryta vylučuje ze záplavového území 4 mil. m³, zatímco přehrada 11 mil. m³ zachycuje, což o brzdění a urychlování povodní nevyovídá téměř nic. Opomíjí fakt, že i varianta s přehradou vylučuje ze záplavy rovněž 4 mil. m³.

Průběh brzdění či urychlování povodně je závislý na průběhu plnění prostoru nádrže nebo záplavového území a nelze ho redukovat na vliv objemů.

Záplavový prostor se u řeky bez hrází plní postupně (po dílčích objemech) s tím jak stoupá hladina vody v korytě. Naproti tomu u řeky s hrázemi se záplavové území plní vrcholovou částí povodně, po přelití vody přes korunu hráze do prázdného prostoru, který je plně k dispozici pro účinné tlumení povodně.

Z logiky věci je zřejmé, že tlumení povodní (větších než návrhové) je výrazně větší u zkapacitnění koryta s hrázemi. Pokud se např. ochrana Zátoru a Brantic navrhne na padesátiletou vodu, projeví se příznivě na transformaci povodně v Krnově s ochranou Q_{100} .

O tak závažné záležitosti jako je zrychlování či zpomalování povodní bohužel diskutují s Povodím Odry a s ministerstvy několik roků jen teoreticky. Povodí Odry má k dispozici srážkoodtokový model na němž je možné jednoduše dokumentovat jestli tvrzení expertů je správné nebo je mýtem. Je velká chyba, že se tak nestalo u sedmi miliardové investice s tak vážnými sociálními a environmentálními důsledky.

Nemohu se domáhat snížení návrhové ochrany Zátoru a Brantic, jak naznačuje Povodí Odry. Jen se divím, že při tak špatných výsledcích ekonomické efektivity, tyto obce budou mít nadstandardní ochranu, stejně vysokou jako centra mnohých moravských měst a vyšší než obce na Opavici a nad Novými Heřminovými (Q_{20}), kde je doběhová doba povodně mnohem kratší a kde bude docházet k zaplavení zástavby při povodních větších než je návrhová.

Povodím Odry uváděné snížení průtoků přehradou na polovinu je platné jen několik stovek metrů pod přehradou, pod Opavicí je již jenom 14,2%. Situaci na řece výstižněji dokumentuje vliv přehrady na snížení hladiny vody v korytě při Q_{100} :

Profil	Snížení přehradou o	Snížení úpravou o
Brantice	0,45 – 0,77 m	
Krnov	0,74 – 1,01 m	0,18 – 1,22 m
Pod Opavicí	0,00 – 0,60 m	
Pod Čižinou	0,00 – 0,20 m	
Holasovice	0,10 – 0,40 m	

Pozn.: údaje v druhém sloupci jsou převzaty z dokumentace EIA a podélného profilu, údaje ve třetím sloupci z naší studie

Je zřejmé, že vliv přehrady pod Opavicí je malý. Snížení hladiny vody v Krnově vlivem přehrady a rozšířením koryta je obdobné.

Navržená kapacita koryta ve všech obcích na horní Opavě je Q_{100} bez převýšení hrází, což je kapacita Q_{50} s převýšením cca 0,2 m. Pokud se kapacita koryta Opavy v Krnově zvýší rozšířením koryta (převýšení 0,3 až 0,5 m nad Q_{100}) budou mít sídla na horní Opavě klasickou ochranu i bez přehrady za poloviční cenu, citlivější k životnímu prostředí a ohleduplnější k obyvatelům Nových Heřminov.

Dokumentace protipovodňových opatření umožňuje realizaci projektu na horní Opavě v prostorově a funkčně samostatných stavbách (Ing. Švancara). Každou takovou individuální stavbou se zajistí standardní ochrana bez přehrad. Povodí Odry může bezprostředně zahájit územní řízení staveb protipovodňové ochrany v jednotlivých obcích, které dosud zbytečně odkládá.

Ing. Václav Čermák

V Brně dne 4.10.2018